

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÖTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban: A kiadóhivatalban; Budapest: Lang Lipót és Schwarz; Haasenstein és Vogler (Jaulus), Dukas és Mezei, Goldberger A. Bécsben: Haasenstein és Vogler, (Ottó Maasz), Schalek Henrik Opatowitz Alajos, Dukas M.; Frankfurtban: Daube G. L. és Társa; Berlinben: Rudolf Mosse; Bukarestben: Herz I. és Vazina R. hirdetési irodájában

48. szám.

BRASSO, Szombat, április 25-én.

I-ső évfolyam 1885.

Rosetti. *)

Románia nagy gyászban van, s ne tagadjuk, szívében nem egy román gyászol honfitársaink közül is. A legnagyobb román nacionalista meghalt. Követte Davila tábornokot, a románság másik elektrizálóját.

Ő is, mint ez, idegen származású, a népek közös gondviselője által a török uralom alatt levő kis nemzet közé küldetik, lelkesít és szenved s hosszú kinok és veszélyek után államnak egy részét teljesedve látva száll alá abba a földbe, melynek barázdálóját, a népet anyyira szerette.

A legnagyobb ellenségünk volt, tisztelet emlékének!

Sajtóban, parlamentben, a magán agitáció és az utcai szónoklatok munkájában, a kormányon és a diplomácia által, poétai munkájában és utolsó leheletével csak egy szót ismert: román.

Mindvégig a leglángolóbb republicanus volt, de meghajlott a monarchia kényszere előtt, mert a faj helyzete úgy kívánta.

Érzékeny költői lélek volt s páriája lett a legridegebb prózának, veszekedő zurnalista lett, mert nemzete szüksége úgy követelte.

Száműzték, elítélték, s a mi minden halálánál keserűbb, kikacagták; félresodorták s midőn rajongásai tetté lettek, szégyelték elismerni érdemeit. Nem is akarta. Soha nem fogadott el egyetlen dekorációt sem, csak a melyet hazája nyújtott, a saját trikolt.

S szegényül halt meg. Végrendeletében az országra bizza nejét... „A szabadságért és nemzetért küzdöttem — ugymond — s szegényül halok meg.“

Temetésétől eltölt minden pompát, egy káplán kíséri ki.

Gyermekeire végrendeletében csak egy örökséget biz: a nép szeretetét.

Hogy mennyire szerette a népet, arra bizonyíték Plevna. Plevnát Rosetti szerezte. A kormány nem akart bemenni a küzdelembe, semlegességet folytatott. Rosetti mondta: Be megyünk! meg fognak ugyan verni — tudom — de néptünk verve is jól fog harcolni s e

*) A „Kolozsári Közlöny“ ápr. 24-iki számából veszszük e cikket. Oly gyönyörű az, a viszonyok oly ismeretét árulja el e cikk, hogy jónak látjuk ezt lapunk e helyén közölni.

Szerk.

politikai tőkére szükségünk vagyunk! — Majd midőn a had felvonult, kicsinylőleg nézte a sorkatonaságot, de a nejeikkel s karjaikon gyermeikkel elvonuló darabonczokra mutatva, jóslólag sugta a király fülébe: ezek szerzik meg nekünk a becsületet!

Ez volt Rosetti.

Elérte, hogy hazája Moldova és Románia egyesült, függetlenné lett. Azt nem érte el, hogy köztársaság legyen s isten sem segítette abban, mit ellenünk akart.

A románok beveendő második Plevnájának nevezte ugyanis azokat a Kárpátokat, melyek útját állják az összes románok egyesülésének. — Ezt is örökségül hagyta.

És itt a tisztelet és elismerés, melylyel emléke iránt viseltetünk, megállni kényszerít. Tulment a politikai határokon, a fajvonal szerint érzett s gondolkodott; csak chauvinista és ágítátor volt s nem liberalis, a minek hirdette magát. Ily minőségben csak annyit respektálunk benne, mennyit magunkban is respektáltatni akarunk. S miként méltán érne minkent az ellenség elnevezés, ha korlátot nem ismerve, a jog és törvény ellenére törnénk állami és faji nagyságunk kifelé terjesztésére: úgy ellenségünk volt nekünk Rosetti s nem ismerhetjük el végrendelete ama mondását, mely szerint „senkit nem gyűlölve harezolt a szabadságért és nemzetiségért.“

Lapja a legszélsőbb izgatás közege volt mindig. Annnyira szerette a maga adoptált nemzet-családját, hogy igazságtalan lett a mások jogai iránt.

Egyik legnagyobb dédelgetője volt az erdélyrészi nemzetiségek izgatói szellemének. A nagy-szebeni kiállítás alkalmával Davila tábornok majdnem lázítást folytatott mi nálunk, s követségünk felszólítására, hogy a tábornok hívassék haza, az akkor miniszter Rosetti tagadólágal felelt.

Azért ha lesznek románok itthon, kik talán könyeket hullatnak érte, ellenünk teszik azt s a látszólagos kegyelet alapjában nem egyéb, mint akaratlanul elárult demonstráció.

Annál több ok, hogy ha nemzetiségeink néha a Rosetti magatartásával vádolnak minket idehaza, ne hogy mindjárt szemrehányásokat tegyünk magunk. Az ellensúly csak kiegyenlítés.

A horvát tartománygyűlés 20-án kezdte tárgyalni a költségvetést. Szólásra a pártok legtekintélyesebb tagjai iratkoztak fel. Ha az ellenzék az agyonbeszéléshez folyamodnék, egyszerűen a vita berekesztését fogja indítványozni a többség. A költségvetési bizottság a következő határozati javaslatokat terjesztette be: A kormány egy nyugdíjtörvényjavaslat benyújtására szólíttassék fel, továbbá az új házszabályok kidolgozására választott bizottság felszólíttatik, hogy a tartománygyűlési tisztviselői kar és a ház irodája számára szabályzatot dolgozzon ki s végül a kormány felszólíttatik, hogy a zágrábi tartományi kórház föllállításának kérdését tanulmányozza, s arról tegyen jelentést, a középiskolák felügyelőségét pedig véglegesen szervezze.

Országgyűlés.

Április 21-én az országgyűlés mindkét háza ülést tartott. A képviselőház befejezte a főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslaton a főrendek által tett módosítások általános tárgyalását. Még csak az előadó és Szilágyi Dezső zárszava van hátra, azután következik a szavazás. A szónokok sorát Pulszky Ágost nyitotta meg; utána következett Ugron Gábor, azután Rácz Géza, majd Liphay Béla b. végül pedig Tisza miniszterelnök.

A főrendiház néhány kisebb jelentőségű törvényjavaslaton kívül elintézte a dévény-dunaradványi Duna-rész szabályozásáról szóló törvényjavaslatot és a nyugdíj-törvényjavaslatot. Az utóbbinak tárgyalásáról Szögyény Marich László a törvényhatósági tisztviselők nyugdíj-ügyét melegen ajánlotta a kormány figyelmébe. Samassa egri érsek pedig módosítványt nyújtott be az iránt, hogy a kormány felügyelete alatt álló joglyceumoknál töltött szolgálati évek is beszámításának a nyugdíjba. A ház azonban ezt a módosítványt a pénzügyminiszter ellenzése folytán mellőzte.

A képviselőház 22-én befejezte a főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslaton a főrendek által tett módosítások általános tárgyalását. Lang Lajos előadó és Szilágyi Dezső zárbeszédei után még Tisza miniszterelnök reflektált az utóbbinak egyes megjegyzéseire, ezután következett a szavazás, mely név szerinti felhívás mellett ejtetett meg. A szavazás eredménye az, hogy a ház 86 szónyi többséggel elfogadta általánoságban a főrendi módosításokat. A kormánypárttal szavazott a pártonkívüliek közül Zichy Jenő gr.; az ellenzékkel szavazott a kormánypárt részéről Horváth Boldizsár és Szontagh Pál. Ezeket az ellenzék zajosan megéljenezte.

Az ülés végén Gosztonyi Sándor a tiszai tölté-

A „BRASSÓ“ TÁRCZÁJA.

Bárdos Anna.

A borostyán lila-szinü virága
Dehogy nyílik kikeletkor hiába:
Boszniából most jönnek a legények,
Jertek lányok koszorukkal eléjük.

A legszebbet Bárdos Anna most fonja,
Gyöngyvirággal, nefejejtssel megtoldja,
Ráköti a selyem csokort, a fehér
S úgy meg sir-ri, ő sem tudja, hogy miért.

Felöltözik menyasszonyi ruhába,
Gyöngyös pártá fátyla lobog utána,
Esküvőre így készülnek a lányok,
Esküvőre minden leány halványabb.

Szól a zene, rákezdik a legények:
Három éve, hogy utánna epedek.
Szól a zene, válaszol a leánysereg
»Gyere rózsám kebelemen pihenj meg.»

De az Anna, Bárdos Anna galambja
A tuzlai temetőnek halottja.
S az a ruha, menyasszonyi ruhája
Tudja Isten úgy beválik,
Koszorúval úgy ráillik
A hervadó leányra.

Végh Mátyás.

Az ember jövője.

Irta Radányi József.

(Folytatás.)

A hülési műfolyam hozta létre a heven-folyó földgömb szilárd kérgét, valamint hosszas küzdelem után a sarkainál feltornyosult jég hegyeket. A földtörténet középkorában (primär és secundär) még magasabb hőmérsék uralkodhatott, mert akkor a vulkánikus kitörések gyakoriabbak s egyszersmind nagyobb mérvűek valának, melyeknek, tüzes lávái lassu kihülésközben a légkört melegíték; e mellett, kivált a primär-korban, még kevés szárazföld vala s körülé csak szigetek emelkedtek ki; ilykép a tropikus jellegű egyforma hőmérsék tartósan fenállhatott, de ezen viszonynak meg kelle szünnie, mihelyt a harmadkori nagyszerű kitörések lávájának hévbősége kihülés folytán a világűrben elenyészett.

A világűr 60 fokú állandó hidege diadalmaskodni fog idővel a naptest roppant hévbősége felett is. Ezt hirdeti Zöllner a salak-elmélet megalapítója, valamint párthivei között a híres Flammarion.

A Nap physikai tulajdonságával a tudósok még nincsenek tisztában s az erre vonatkozó nézetek még mind csak hypothesisek, ezeknek tekintélyét és súlyát pedig az érvek ereje határozza meg. Kiváltképen két elmélet áll egymással éles ellentétben, a nélkül, hogy a kérdés egyik vagy másik oldalra eldönthető

volna. Egyik szerint a Nap egy izzó gázlabda (Faye, francia csillagász elmélete), a másik szerint egy cseppfolyó állapotban levő tüzgömb (Kirchhoff elmélete); azonban egyik mint a másik esetben oly óriási benső hősséggel bírna, hogy a mellett a fémek még felületén is gázállapotban volnának. E hősség Secchinek (talán igen tulságos) becslése szerint néhány millió fokra rugna. Szerencsére ezen roppant tüzgömböt egy sokkal csekélyebb hőmérsékü, a világűr hidege által meg-hűtött atmosphaera környezi, mely nemcsak a Nap gyorsabb kihülését akadályozza meg, hanem egyszersmind annak nagy hősségét is mérsékli, s ez által a föld szerves világát a teljes elégeástől megvédi.

Ezen atmosphaera alatt tulajdonkép egy világító takaró vagy fénykör (Photosphaera értendő, mely felett ismét egy más, főalkatrészére nézve könnyből álló gáztakaró, a Chromosphaera lebeg. E Chromosphaera nagyon finom gáz-állományával rendkívül heves mozgalmak színhelye: benne mennek végbe a napvizsgá-lók által gyakran megfigyelt ama rettenetes kitörések (Protuberantiák), a melyek Zöllner szerint a kitörés helyén hatvan ezer fok hősséggel bírnak s 6000 mért-föld magasságig emelkednek.

Ime egy izzó gömb a fagyaló világűr közepében, mire vezethet ez egyébre, mint folytonos hülésre s ennek következtében lassu sűrűsésre. A Nap tehát folyton sűrűbbé válik s ez által köztartalomban szün-

szés átlal érdekelt fensiki artériumbirtokosság érdekében, Lázár Ádám pedig az orsz. képviselő választási törvények végrehajtása tárgyában terjesztett elő interpellációt.

K ü l f ö l d.

Az angol miniszter tanács április 21-én Londonból tartott minisztertanács a Lumdenstől érkezett távirattal foglalkozott. Az ülés után Pétervárra távirat küldetett, melyben a »Standard« szerint kiemeltetik, hogy az aktepei ütközétnél az oroszok voltak a támadók, minek következtében az angol kormány szükségesnek találja azon előbb kifejezett kívánatát ismételni, hogy Oroszország Komarow eljárását desavouálja.

A kolera. Az olasz kormány rendeletet adott ki az iránt, hogy a Középtengerben levő spanyolországi kikötők és szigetektől érkező hajók 3 napi megfigyelési vesztégár alá helyezendők, még akkor is, ha az átkelés alatt a hajók vészmentesek voltak.

A szudáni harcztérről. Hir szerint az angol kormány rövid idő alatt valamennyi csapatát vissza szándékozik vonni Szudánból és Egyiptomból s az ország megszállását török csapatokra hagyja az angol tisztek alatt. Ez elhatározásra az a meggyőződése birta az angol kormányt, hogy a háború Oroszországgal kikerülhetlen.

Kereskedelmi forgalmunk Romániával.

(Vége.)

Ezen áru finomság tekintetében még nem felel meg az amerikai kőolaj finomságának, de az amerikai kőolajra vetett óriási behozatali vám következtében a közönség kénytelenítve van a csekélyebb minőségű orosz kőolajat megszokni. A belföldi kőolaj fogyasztása az itteni kerületben csökkent, miután a román kőolaj-forrástulajdonosok a petroleum nyerésére sokat fordítanak. Ehhez járul még az, hogy a vasuton való szállítás, dacára a nyújtott kedvezményeknek, a vízi uton való szállítással szemben a versenyt meg nem állhatja.

A vas-behozatal a múlt évvel szemben $\frac{1}{6}$ részszel csökkent. A beszerzési források tekintetében változás nem állott be.

Papiros nagy mennyiségben hozatott be nemcsak Francia- és Németországból, hanem monarchiánkból is.

Porcellán, köszörült és öblös üveg többnyire Magyarországból és Csehországból hozatott be, de kevesebb mennyiségben, mint az előző évben, míg táblaüveg jelentékeny mennyiségben érkezett Belgiumból. Az összes üvegbehozatalban ezer métermázsányi csökkenés állott be, tehát a csökkenés épen a felét teszi ki az 1883. évi behozatalnak.

Á kézműárak behozatala jelentékeny csökkenést mutat, ép úgy a divatárak, ruházatok és cipőárak behozatala is.

A fonalak behozatala ezer métermázsával vagyis 80%-kal csökkent.

Az angol származású cikkek behozatalának óriási csökkenése a készletek tetemes fölhalmozódásának tulajdonítandó.

Csemege és hal Franciaországból, sajt Olaszországból és Svájcából az osztrák és magyar hasonló terményekkel sikerrel versenyzett.

telen kisebbedik. Ezt közvetlen megfigyelés által bizonyítani ugyan nem lehet, mert tegyen bár a Nap átmérőjének rövidülése évenként 200 lábat, 5000 évre circa 40 mérföld esik, már pedig oly tökéletes műszerek, melyekkel a napkorong átmérőjét 40 mfdig szorosán meghatározni lehetne, jelenleg nincsenek, s a jövőben sem egykönnyen lssznek; de a naprendszer keletkezéséről szóló Laplace-féle elmélet egyenesen ezen következtetésre vezet.

Ezen elmélet szerint ugyanis a naprendszer alkotó testeknek különböző minőségű szövetet kell feltüntetniük ahoképe a mint a Naphoz távolabb vagy közelebb eső ellipszekben nyargalnak, leggyérbbet a legszélső, legtömöttebbet a legbenső bolygónak, s végül ennél is tömörebbet — a Napnak. Tényleg azonban e szabályt a Nap maga zavarja meg legfeltűnőben az által, hogy tömörségi tekintetben Merkur, Venus, Föld és Mars mögött áll, s Jupiterhez hasonlít leginkább. Ámde ennek okát a naptest folytonos sűrűségének elvéből igen könnyű kimagyarázni ily módon.

Gömbalaku testeknél a térfogat megfordított viszonyban áll a tömörséggel, azaz: mennél nagyobb a térfogat, annál kisebb a tömörség, s viszont mennél kisebb a térfogat, annál nagyobb a tömörség.

Képzelnünk magunknak például egy gázzal megtöltött léggömböt, melynek térfogata 80 köb-méter, és

A fentebb mondottakat összefoglalva, jelentékeny csökkenés mutatkozik a következő áruknál: kézmű, pamutárak, fonal-, vas és aczélárak, porcellán, kő-dény-, üveg-, bőrárak, gyarmatárak, gyertya, szappan, olaj, szén, papiros, festék, bor, sör és szesz. Ellenben emelkedés mutatkozott a következő áruknál: pamut, len, czukor, liszt, örlemények és kőolaj. Változatlanul maradt: a ruha, kender és hordók behozatala.

A mellékelt táblázatokról kitéjük az itteni kikötő hajóforgalma, mely szerint a gőzösök forgalma 20-al, a többi hajóké pedig 125-el csökkent.

Turn-Severin kikötőjébe az 1884. évben érkezett és onnan elindult hajók forgalma:

	Érkezett:	Elindult:
gőzös	418	413
egyéb hajón	912	892
összesen	1,330	1,305
román lobogó alatt	37	32
osztrák-magyar lobogó alatt	1,025	1,003
török	1	1
görög	7	7
szerb	260	261
bolgár	—	1

A duna-gőzhajózási társaság turn-severini ügynökségének kimutatása a turn-severini kikötő 1884. évi hajóforgalmáról:

	Érkezett:	Elindult:
	felülről alulról	fölfelé lefelé
Postahajó	140	138
Teherszállítóhajó	187	163
Úszályhajó	211	204
Áruszállító hajó	589	611
	609	692

Még egyszer az „olesó pénzről.”

— Levél a szerkesztőhöz. —

Tekintetes szerkesztő ur!

E lapok 43. és 44. számaiban két igen életre való indítvány látott napvilágot, melyek az osztrák-magyar bank helybeli fiókjának ügykezelésére s főleg városunk magyar ajku kereskedőinek s iparosainak hozzáférhetővé tételére vonatkozott.

Nagyon örvendünk, hogy a »Brassó« foglalkozott e kérdéssel, jól esvén nekünk, hogy e lap megvédi a magyar érdekeket. De annál meglepőbb volt reánk nézve a »Brassó« 45.-számának ugyane tárgyra vonatkozó cikke, mely egyenesen kárhoztatja és elveti az előbbi két indítványt*).

Nem tudjuk, vajjon egy és ugyanazon cikkirő akar talán a két cikk mögött rejteni, de a mennyire helyeselhetjük az elsőket, ép oly mértékben kell tiltakoznunk a második cikkt ellen, a mely eleget talál abban, hogy a banknak három magyar cenzora van s lesz még egy negyedik.

Nem oszthatjuk a második cikkirő ur nézetét különféle okokból.

Tudunk eseteket, midőn a cenzorok által már előre megállapított hitelösszeget a bank nem liquidálta, mert főnöke azt vetette ellene, hogy »Bécsben így határozták el.«

Mindennek dacára cikkirő arra utasítja a közönséget, hogy tekintsen be az intézet hitelkönyvébe s találni fogja, hogy itt egyenlő mértékkel mérnek mindenkinek tekintet nélkül a nemzetiségre.

Elhiszszük, sőt meg vagyunk győződve, hogy cenzoraink a legnagyobb lelkiismeretességgel és igaz-

* Az nem áll, mert a kérdéses cikk szintén helyeselte az indítványt, csak hogy kétségbe vonta annak keresztülvihetőségét. Kárhoztatásról szó sem volt. Szerk.

szoritsuk össze compressio által e térfogatot 10 köb-méterre; ugy a terfogot 8 szor kisebb lett ugyan, de egyszersmind a gáz előbbi tömörsége 8-szor nagyobbodott. Épen így áll a dolog az égi testekkel. A Nap térfogata jelenleg 1 millió 300,000-szer nagyobb a földénél, míg tömörsége a földtömörség $\frac{1}{4}$ -dének felel meg. Tegyük fel, hogy a Nap fenti térfogata idővel sűrűdés folytán 8-szor kisebbül, ugy tömörsége ugyanannyiszor megnagyobbul, földünk tömörségét tehát kétszer fogja felülmulni, s akkor Merkurnál is tömötebb lesz, minthogy ez $\frac{1}{11}$ -szer sűrűbb a földnél; és így Laplace híres theoriája a naptest jelenlegi laza állapota miatt megingatottnak korántsem tekinthető.

A Nap lassu kihülésében rejlik ekként bolygónk teremtményeire nézve a veszély, s a tudósok már előre látják, miként lesz a Nap middig sötétebb, melege mindig gyengébb; miként merevül meg végre teljesen és vet véget az életnek az egész földön ugy, mint a többi bolygókon. Igaz, hozzá teszik vigasztalásunkra, miszerint ezt gyermekeink és unokáink nem érik meg, a mennyiben csak millió évek mulva következik be a borzasztó katastropha, mit eléggé bizonyít azon megnyugtató tapasztalat, hogy a történeti idő óta legkisebb melegapadás sem volt észlelhető a földön.

(Folytatása következik.)

sággal járnak el, a mit el is várunk tőlük, hisz mint kartársaink ők ismerik legjobban körülményeinket, ők tudhatják legjobban hitelképességünket.

Azonban a baj az, ez pedig erős meggyőzőlő-sünk, hogy ők semminemű exekutívával felruházva nincsenek, sőt csak mintegy diszülőnköknek tekinthetők, a kiknek legnagyobb erélye és ügybuzgósága is kárba vész, legalább többnyire, mert a »felsőbb fórum« ugy akarja. Ép ezért volna czélszerű és helyén lévő, ha a cenzorok mindhárom nemzetiségből egyenlően neveztetnének ki, hogy a mi érdekeink is védve legyenek.

De vajjon-azon áru váltóktól eltekintve, melyek forgatás után a termelő piacoktól idetereltetnek fizetés végett, hány áruforgalomból származó intézmény számíttatik le a helybeli fióktintetnél? . . .

Vajjon arról van-e cikkirő urnak tudomása, hogy a banknál miként értelmeztetik a sógorságban álló személyek váltójára vonatkozó tilalom? . . . Kötve hiszem, különben igazságszeretete mellett nem írta volna azon cikket.

Vajjon tudja-e cikkirő ur, hogy a helybeli kisebb pénzintézetek oly váltói, melyek minden egyéb-ből, csak áruforgalmi ügyekből nem származnak, az intézetnél akadálytalanul honoráltatnak? . . .

Ha ezt a bank nagyban teszi, pedig hogy teszi, az tény, miért nem teszi meg kisebb mértékben is? . . . hát csak a kis hitelre szorultak legyenek a magas kamatra utalva?

A mi pedig az iparosok czégbejegyzését illeti, azt mi is tudjuk; de vajjon származnék-e ebből a bankfiókra oly előny, mely a mostani eljárást indokolná? Azt hiszem, nem. Ép ezért szívből üdvözöljük az első cikkt íróját s az általa felvetett indítványokat, míg ellenezzük a második cikkt szellemét.

Ha a bank kifogásolni valót talált azon cikkekben, miért nem szólalt meg hivatalosan s czáfolta meg az adatokat s általában azon cikket, mely által lapunk után oly szép mozgalom indult meg, a melynek végső czélja is csak az »olesó pénz« elérése volt, melyről cikkirő is elisméri, hogy ez az egyedüli, a mi még képes volna az ipart és kereskedelmet fejleszteni.

A cikkirő ur záradékának azon megjegyzését, hogy a hiányzó cenzoriállomás magyar emberrel fog betölteni, örömmel és köszönettel vettük, de várjuk a megvalósulását.

r. r.

Városi ügyek.

(Az álarczostól.)

„Szegény Brassó — ugymond — hozzám egy nagy-szebeni szász polgártárs, mely Versailles-ből igazgattatik.»

Hiába! válaszolám én — a víz rossz és drága, a bor jó és olesó Brassón. Ezért igazgatnak minket Versailles-ből, ott jó a bor, míg a communitásban rossz a víz, de még rosszab a levegő.

Ezen társalgásból kifolyólag újra felteszem az álarczot.

Rossz utcakövezet, még rosszabb világítás és legrosszabb víz. Kevés rendőr és sok oknélküli városi hivatalnok.

Alig van város országunkban, melynek oly nagy birtoka van, mint Brassónak, annyi regaleja, olyan erdei, malmai, házai stb. és mégis 24% közs. pótdó E mellett fogyasztási-, kutya-, piac- és kövezet-adó. A személy és vagyonbiztonság 36 rendőrrre, míg a szerencsétlen városi gazdátlanokdás egy egész Versorgungsanstalttra van bízva.

Tizenöt éven át jogot halgatott, de nem vizgázott egyének majdan senatorok lesznek, bukott patikusok, tönkre ment posztósok, hivatalokba jutnak és foglalkozás nélküli egyének városi vállalkozóknak csapnak fel.

A napi munkától elfaradt polgárok — különösen az ujteza körül — álarczolt politikusok nagy lármája által éjjeli nyugvásból felköltetnek.

Évenként ezer és ezer forint adatik ki a kavicsozásra, de csak a régi kövek fordittatnak erre, mint minden városi ügyszóval felfordított világot élünk.

Az utcákon a hézagok köveket homokkal töltik be, hogy a szél annál jobban szemünkbe fujhassa a homokot. Ez az igazi Sand in den Augen, a helyett hogy a kövezetvám jövedelme, a jóváhagyott határozatok értelmében, arra fordittatnék, hogy alapos kövezésünk legyen, a körülöttünk és szomszédságunkban bőven levő kőanyag megszegényítésére. csak foldoznak drótoznak.

És a drága mostoha verőfényes világítás, mely csak arra szolgál, hogy a lámpa helye látszassék.

Avagy van a civilizált világban egyetlen város, mely dacára temérdek forrásainak folyton vízhiányban szenved, és a meglévő víz is majdnem élvezhetlen.

Miért nem igyekeznek a mindenható mesterek és

bruderek — mióta t. i. ők vették át a kormányt — az elődeink által községi, községi pótdadó, fogyasztási- és kutya-adó stb. nélkül teremtett vízvezetékét jó karban fenntartani.

Könnnyü Versailles-ben a potkoava-t bőven-fogyasztani. Nekik nem kell víz, mert fének tőle, de mit igyék a szegény adófizető polgár.

Persze a kormányt jól értik Versailles-ben, rossz gazdálkodással vádolni. Nem-e rosszabbak a mi viszonyaink mint bárhol a világon?

Nem pazarolnak-e Brassón évenként ezeket a rossz gazdálkodás által, míg a legszükségesebb dolgok elhanyagoltatnak? Van-e város hol a nepotismus ekkora gyökereket hajt mint nálunk?

Mire tekintenek nálunk a választásoknál? Talán feddhetlen előéletre, jellemre, szorgalomra vagy szakértelemre. Soba! Legyen jó patrióta, persze Versailles faconjára.

Az utolsó hivatalnok választásnál legjobban látuk, mikép dühöngött Versailles, Bartesch Péter miatt. Hogyan szerették volna újból megválasztani.

Egy embert, ki röpiratban és ujságokban tudatlanság és szakértelemnélküliséggel lett vádolva, annélkül, hogy magát igazolta volna.

Persze jól tudott inni Versailles-ben és jó szász patrióta volt. — Egyéb semmi. De ő megbukott. Ekkor azután drága hivei a nyugdíj szabályok ellenére neki egy soha meg nem érdemelt nyugdíjat szavaztak meg és most Bartesch Bécsben billiardozik és kineveti a várost, ki különösen a nyugdíj intézetet. (Erről később egy külön cikkben.)

Hja! A czél szentesíti az eszközt. — Bartesch nincs itt és ez által sok kellemességet kell nélkülözni hiveinek Versailles-ben a lövöldében, Amerikában stb. Sok drága comissió és zsiros perek dugába dőltek.

Hisz az utolsó restauraciónál állítólag az erők hiányában kellett Hiemesch Ferencz urat főkapitánynak kinevezni. Ő megállja helyét kitünően, mint senki más Brassón, de szívesen láttuk volna őt a gazdasági hivatal élén. Ezen a városra nézve oly fontos hivatal nagyon is gyenge kézre van bízva, mert ily nagy fontosságú hivatal élén más emberre volna szükségünk. Jól énekel a gazda, de gyengén gazdálkodik. Napidij bőven van utalványozva, de nincs eredmény.

A városi bérlőkkel laza a szerződési viszony és a Transpositions-Instrumentumok csak akkor készítettnek, midőn lejárt a bérleti idő, tönkre ment a bérlet tárgya és koldusbotra jutott a haszonbérlő. Pör van bőven — de nem nyert — hanem vesztett

Hiába! Es ist vieles faul im Staate Dänemark, — de Brassóban is.

Páh alárezoz colléga. A rivederci!

— 1. —

A szegedi színházézés.

Lapunk mult számában közöltük volt a szegedi színház leégéséről szóló táviratot. A borzasztó szerencsétlenségről ma már részletesebben referálhatunk.

A tűz a zsinórpadlason keletkezett még nem tudni mi módon. Dél előtt tűzrendőri vizsgálat volt a színházban tüzoltó-parancsnok, színháziméző, rendőr kiküldött és ujságírók jelenlétében minden rendben találtatott. Délben 3/4 óraig György Vilmos «jeles kompánia» című darabjából próba volt, és ez időben még semmi füstszag nem éreztetett.

A tüzet először Bajor Jenő festő vette észre fenn a zsinórpadlason; berohant a felügyelőhöz, hol Somló és többen összegyűlve voltak; Somló sietett a Sichermann kávéházba, s ott Nagy Vincze igazgatóval tudatta a veszedelmet; behatoltak a néző térre, de már ekkor a szinpadról láng csapott át s nemsokára a vasfüggöny is ledőlt.

Már 4 órakor a homlokzat teteje is bedőlt, majd lassan követte az egész tető! Öltözöt, könyvtárt és színházi irodákat csak öt óra után érte el a tűz s addig innen egyetmást megmentettek, a színházi vendéglő azonnal beégett.

A zsinórpadlason a tűz rettenesen dühöngött, de legszörnyűbb volt a pusztulás képe elől a homlokzaton. A csarnok óriási ablaküvegei reesegeve omlottak le s belátni engedtek az iszonyu tüztengerbe, a csillár fél 4 órakor szakadt le, a csarnok teteje 3/4 órakor.

A tüznél jelen volt Pálffy polgármester, Szluha kapitány és Görgey altábornagy, kik a rendet nagy erélyvel tartották fenn. A szomszéd paloták is fenyegve voltak, de mi bajuk sem történt. A színház tetejéről törmelékek hullottak alá, mik a megközelítést nagyon veszélyeztették. Az óriási tömeget katonaság tartotta vissza. A színház 440,000 frtba került és 400 ezer frt erejéig volt biztosítva a magyar általános, magyar-francia, Fonciére és Adria társaságoknál, az igazgató készlete 35000 frtra volt biztosítva.

Emberélet nem esett áldozatul, csak egy kéményseprő megsebesült, míg állítólag a főpróba alkalmával

a harcizás lövöldözések alatt egy szikra pattanhatott valamely gyulékony anyagba, s ez volt a tüzvész keletkezésének oka. A vasfüggöny, mikor a tűz kiütött, le volt hocsátva, s a nagy hőségtől elolvadt. A külön vízvezetékben egy csöpp víz sem volt, s az oltásnál ennek hasznát nem lehetett venni.

Szinészet.

Tegnapelőtt Bereczik gyönyörű vigjátékában «Nézd meg az anyját, vedd el a lányát» alkalmunk volt Jáni és Borsodi társulatának vigjáték személyzetével megismerkedni.

Az előadás általánosan igen jól sikerült. Sőt az egyes szereplők művészi alkotása elfeledteté velünk Havadi István ügyetlenségét, hogy ne mondjuk boszantó magatartását Szeredy Alfréd szerepében. E hálados szerepet úgy elfirundzwanzigolni (debreczeni tájszólás) a leggyengébb műkedvelő sem lett volna képes.

Figyelmeztetjük tehát a művezető urat adandó alkalommal ily szép és hálados szerepeket másnak kiosztani. Mi például a szőnyegre került vigjátékban, az inas szerepet adtuk volna Havadinak.

A mi pedig — hogy őszinték legyünk — György inas liberját illeti, sajnáljuk Viski Albert uramat, ha ő a Margitszigetem lakva, inasának nem tudott a szomszédból tisztességes liberát kölcsönözni. Borsodiné asszony Leontin szerepében kitünő volt és gyönyörűen oldá meg feladatát. Erszényes Viski szerepében ismét szépen alakított, szóval — csak sajnáljuk — hogy az első operette előadáson nem találta jól magát, míg a töle látott többi szerepekben teljes elismerésünket vivta ki magának, Vihary Elemér ur játékát kritizálni nem lehet.

A jó bornak nem kell czégér. Vihary művész alkotásaiban, játékában és minden mozdulatában. Némethy Lilla és Török Berta jól átértették szerepeiket és kedves személyesítőt talált bennök Edit és Iza. Hogy Borsodi nem játszott rosszul hanem felségesen, azt mondanunk sem kell. De Havadi uram... brrrr!

A közönség jól mulatott mindvégig és tapsolt bőségesen. Bátran mondhatjuk tehát, hogy Jáni és Borsodi urak a színházlátogató közönség kegyét teljesen birják. Az eddig színre került darabok jó izlést árultak el. Ha tovább is óvatos lesz az igazgatóság a darabok megválasztásában és úgy be lesznek tanulva a szerepek, mint az eddigiekben, hiszszük és reméljük nem fogunk a helyzetbe jönni a szinpartoló közönséget reklámokkal untatni. A jó társulatnak nem kell nagy dob.

Végül a sűgő urat kérjük, halkabban végezni feladatát, mert máskülönb az fogjuk hinni, hogy rosszul vannak a szerepek betanulva.

A közönség köréből. *)

Szives figyelemre!

Minthogy különféle budapesti és bécsi szállító-czéggek ügynökei állítólag olcsó szállítási díjak, s egyáltalában minden áron a t. közönséget magukhoz vonni akarják, úgy indítva érezzük magunkat mi, a kik a helybeli piacon a gyűjtőkoesikbani áruszállítás kedvezményét meghonosítottuk, t. megbizóinkat, a kiknek érdekeit mindenkor szem előtt tartjuk, ez iránt felvilágosítani.

A mint már a név

gyűjtőszállítás

mondja, ezen szállítási módnak a t. czimzettek nézve csak akkor van tulajdonképeni czélja s előnye, ha ezek az időnkénti feladási állomásokon egy

közös gyűjtőhelyet

használnak, a mennyiben ez által azon helyzetben vannak, hogy a koczirakodásokat gyorsan befejezhessék és így az árukat lényegesen gyorsabban szállíthatják; míg ellenkező esetben, ha t. i. a t. czimzettek egy és ugyanazon feladási állomáson különféle czégek részére adják le áruikat, ennek természetesen következménye, hogy a gyűjtőhelyes szállítás legfőbb czélját és pedig a gyors és olcsó szállítást nemcsak eltéveszti, sőt az áruk gyakran igen káros késedelmeket kénytelenek szenvedni, mert ez esetben a gyűjtőkocsik teljes rakodása természetesen vagy egyáltalán nem, vagy csak nagy késedelmekkel vihető keresztül.

Ennélfogva a t. áruszállító, illetve czimzett uraknak nagyon melegen ajánlhatjuk, hogy magukat az említett ügynökök által tévutra ne vezessék és a mindenkor feladási állomásokon csak egy, t. i. közös gyűjtőhelyet, illetve czéget vegyenek igénybe. A gyűjtőhelyes szállításról, valamint minden más tudakozódásra készségesen adunk felvilágosítást.

Aronsohn H. és társa,
szállító-hivatal és vám ügynökség
a m. kir. államvasutak részére,
Brassóban.

Helyi és vidéki hírek.

Halálozás. Zeyk Károly Alsó-Fehérmegye főispánja f. hó 23-án meghalt. Béke hamvaira!

Személyi hír. A helyben állomásozó 2. huszárezred parancsnoka, Hügel báró, Brunnbe helyeztetett át lovassági-dandárparancsnoki minőségben, míg helyébe Bernnat Pál ezredes neveztetett ki, a ki

*) Ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

városunkba már megérkezett s f. hó 23-án fogadta a tisztikar tisztelgését.

Hétfalusi csendélet. Gege József alsó-tömösi lakos apja házát fel akarván gyujtani, a csendőség-által tetten kaptott s a hosszufalusi járásbírósnak adatott át. A lefolyt héten nyolcz egyén csendzavarás miatt elfogatott a csendörök által s átadatott a szolgabírói hivatalnak.

Hármat szült. Diamiska József upesti szegény asztalosmester felesége szül. Kohár Albertina tegnapelőtt egyszerre három kifejlett egészséges fiugyermeket szült. Ugy az ujszülöttek, mint az anya teljesen jól érzik magukat. Az apa kérvényt menesztett Rezső trónörökshöz, melyben felkéri a keresztapaság elválasztására.

Furesa boszu. Aszódon f. hó 12-én este Helszig Vilmos nevű asztalossegéd egyik társával összeörrent, s aztán késsel támadta meg, de ez a támadás előtt ügyesen megfutott. Helszig, mert boszuját ki nem elégithette, annyira felingerült, hogy önmagát szurkálta össze a késsel.

A Rába aradása nőttön-nő s minden órában ujjabb meg ujjabb töltés szakad el. A közlekedés megszűnt, az egész vidéket egy víztenger borítja. Sobor község egészen víz alatt van. A nyomor kétségbeesjtő.

A feleség sirján. Winkler János községi szatócs a feletti bujában, hogy fiatal neje meghalt, ennek sirján agyonlőtte magát. Neje ikreket szült és nehéz szülés következtében halt meg. Az ikrek is meghaltak.

Hibaigazítás. Lapunk m. 46. és 47-ik számok tárczájában több sajtóhiba fordul elő, melyek közül kijavítjuk a következőket: A 46-ik szám 3-ik hasáb 9-ik sorában «viszonyokra» áll, «tanulágra» helyett. A 47-ik sz. 1-ső hasáb 15-ik sorában e szó után «nemcsak» kimaradtak e szavak: «az egyedek, hanem egész fajok;» — valamint a 2-ik hasáb 21-ik sorában e szó után «hanem» kimaradtak e szavak: «talán nemileg is, szóval.»

Gazdag Imre biztosítása. Szolnokról ápril 13-ról írják a »Pesti Napló«-nak: »Talán nem lesz érdektelen annak megemlítése, hogy a meggyilkolt Gazdag Imre a trieszti általános biztosító-társaság (Assicurazione Generali) szolnoki főügynökségénél mult év június havában baleset ellen 15,000 frt erejéig biztosította magát. Miután meggyilkoltatott, a baleset-biztosítási feltételnek értelmében a kötvény birtokosának a társulat a 15,000 frt biztosított összeget, melyért évenként csak 17 forint 70 kr. díj volt fizetve, kifizeti. Gazdag Imre megyénkben ismert egyéniség volt. A provizórium alatt mint szolgabíró volt Szolnokon alkalmazva. A »Pesti Napló« közleménye valóságosan alapszik. Gazdag Imre mint illetékes helyről értesülünk a Generali által életbe léptetett, első oszt. ált. balesetek elleni társulat ügynökségénél Szolnokon egy 15,000 frtos kötvényt halálesetre és egy 15,000 forintos kötvényt rokkantvá válás esetére váltott és 2 éven át évenként 18 frtot be is fizetett. Egy ily csekély áldozat mellett saját magát vagy legalább a családot lehet balesetek által előidézhető anyagi következmény ellen biztosítani, melyeknek a legóvatosabb ember is ki van téve.

Ingtatlanok birói árverezése f. hó 30-áig.

Brassóban a kir. tlkvi hivatalban. F. hó 29-én d. e. 9 órakor Corbu George Mariának a brassói határon levő 6882. és 6883. hrszámu szántója 69 frt. kikiáltási ár mellett; birói kiküldött Nemes Péter kir. közjegyző. F. év április 30-án d. e. 9 órakor Koliban Radu és Elefterának Brassóban, Bolgárszék 842a házszám alatti házas telkük 637 frt. kikiáltási ár mellett; birói kiküldött Nemes Péter kir. közjegyző.

Szászmagyaroson a községi irodában. Folyó hó 29-én d. e. 9 órakor Dinu Niculae-nak Szászmagyaros község határon levő ingatlanai 80 frt kikiáltási ár mellett; birói kiküldött Langer Ede kir. vjhjtó.

Holbákon a községi irodában. F. hó 30-án d. e. 9 órakor Gurán George és nejeének a holbáki határon levő ingatlanai 88 frt kikiáltási ár mellett. Az árverést a zernesti kir. jbság foganasítja.

Feketehalomban és Rozsnyón a községi irodában. F. hó 30-án d. e. 9, illetve d. u. 3 órakor Bregár György és Mária feketealmi lakosoknak a feketealmi és rozsnyói határokon levő ingatlanai. Birói kiküldött Borsos Zsigmond bir. vjhjtó.

Közgazdaság.

Valami a méhészetről.

(Vége.)

A méhészeti szakosztály tagjai — kettőnek kivételével — egytől-egyig szászok, ami — tekintve a didéken létező magyar méhészek szép számát — előttem csodálatosnak tűnik fel. Én úgy tudom, hogy a csángó falvakban méhészkedő, ismert nevű tanító és tiszteletes urak között e tekintetben semminemű összekötő kapocs nem létezik. Ezért is, de még sok más tekintetből is igen kívánatos, sőt szükségesnek bizonyul tehát, hogy sürgősen sorakozzanak; mert hiszen a kis méhek élő példák arra, hogy: «Egyesülve kis erőből nagy leszen!» Ha pedig a távolmaradásnak — mit hinni nincsen okom — talán egy kis nemzeti kérdés volna oka, ki kell jelentenem, miszerint a méhészet és nemzeti kérdés rengeteg távol állanak egymástól s bárkinek legkisebb gyanuja és szétoszolhatik azonnal, ha tudja, hogy a szóban levő méhészeti szak-

osztály a legközelebb tartott gyűlésén kimondá, miszerint elérkezettnek látja az időt, a magyarországi országos méhész-egylethez sorakozni, mely elvi kérdés a következő gyűlésen határozattá is fog emeltetni.

Különösen pedig — s ez jelen soraimnak legfőbb célja — felhívom figyelmét minden tanító kartársamnak s általában a méhészzel tényleg foglalkozó, vagy foglalkozni akaró egyéneknek a brassói méhészeti szakosztály egy korábban hozott határozatára, melynek értelmében Brassóban az épen küszöbön levő májushó 1—5-ik napjain méhészeti tanfolyamot tart, melyen bárki részt vehet, s melyen a méhészet köréből minden szükséges dolog elméletileg és gyakorlatilag fog előadni magyar és németnyelven (esetleg románul is) és pedig naponként d. e. 10—1, s d. 4—6 óráig.*)

Ime a kedvező alkalom a sorakozásra, a tanulásra. Nem hiszem, hogy főképen a tanító urak közül egy is távol maradna! Igaz ugyan, hogy szakosztályunk sem fuvarral, sem napi díjjal, de még csak szállással sem igen láthat el senkit; de hiszen ezen

*) Erre az érdekeltek figyelmét eléggé felhívni nem lehet. Szerk.

talán segíthetnek az egyesek. A szász kollégák úgy segítnek magukon, hogy minden nap bejönnek d. e. 10 órára s d. u. 6-kor haza utaznak. Ily úton talán többen boldogulhatnának magyar kollégáim közül is. A helybeliek pedig, kik iránti tekintetből lőnek az oktatási órák megállapítva, bünt követnének el, ha a kedvező alkalmat föl nem használnák.

Ki egyébiránt részt akar venni eme méhészeti pót-tanfolyamon, szíveskedjék személyesen, vagy levelező lapon jelentkezni Horváth György, m. kir. távirásztisztánál.

Kapcsolatosan a fennebbiekkal sietek e helyen is megemlíteni, miszerint a helybeli kir. fegyházban Berlepsch-féle kaptárak készíttetnek s darabja 1 frt. 44 kr. potom áron kapható. Bíró Sándor.

Brassaj piaci árfolyam.

Brassó, 1885 április hó 23-én.

Román papírpénz à 20 frankos	8.68	vétel	8.72	eladás.
ezüstpénz à 20	8.58		8.63	
Napoleon d'or (aranypénz)	9.93		9.96	
Török lira	11.17		11.22	
Orosz imperial	10.17		10.21	
Arany	5.80		5.85	
Orosz papírrubel	120.—		121.—	

Piaczi árak

Brassóban, 1885. április 24-én.

H e o t o l i t e r	Buza	legszebb	7.—
		közepes	6.70
		vegyes	6.30
	Rozs	legszebb	3.80
		közepes	3.60
	Árpa	legszebb	4.—
		közepes	3.60
	Zab	legszebb	2.40
		közepes	2.20
	k i l o g r .	Törökbuza	3.70
		Kása	4.50
		Borsó	5.40
Lencse		6.—	
Fuszulyka		4.—	
Lenmag		9.50	
Burgonya		1.—	
Marhahús		—44	
Disznóhús		—48	
Juhhús		—	
Faggyu (friss)	—32		

Felelős szerkesztő: Szterényi József.

Kiadótulajdonos: Alexi könyvnyomdája.

HIRDETMÉNYEK.

VENDÉGLŐ-MEGNYITÁS.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Bolonya, kút-utca 356. sz. a. lévő,

az „Oroszlánhoz“

czimzett nyári s téli tekepályával, valamint diszes pavilonnal ellátott

KERTI VENDÉGLÖMET

megnyitottam, a hol is a t. közönség kényelméről, ugyszintén jutányos, izletes ételekről és italokról gondoskodva van.

A nagyérdemű közönség becses támogatását kéri

kiváló tisztelettel **Benedek Áron,**
vendéglő-tulajdonos.

[87] 2 5

NEIDLINGER G.

Brassó, nagy-utca, 492. szám alatt.

NEIDLINGER G.

Brassó, nagy-utca, 492. szám alatt.

Az eredeti SINGER-féle varrógépek

— a világ legjobbjai, —

és egyszerű s tartós szerkezetük miatt minden más géppel szemben előnyben részesülnek.

Brassóban valódi minőségben kapható egyedül

Neidlinger G.

(79c) 1-10

czég raktárában: Nagy-utca, 492. szám alatt.

(89) 1-6

Egy szép nagy

bolthelyiség

a főpiaczon, Lensor 26. szám alatt, valamint egy a főtérre néző lakás a második emeleten azonnal kiadó.

Bővebbet ugyanott az első emeleten.

— Kiadó szállások. —

Csinosan butorozott két földszinti szoba külön bejárattal azonnal bérbeadó.

Bővebb felvilágosítást ad nagy-utca 498. sz. alatt

PÉTER MIHALY,

czipész-üzlet a vörös csizmánál.

(87) 2 3

PAPP FERENCZ

butorgyártó

ajánlja a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe Brassóban, a Czérna- és Nagy-utca sarkán lévő dusan felszerelt

butorraktárát.

Ugyanitt megrendelések mindennemű asztalos és kárpitos munkákra a legjutányosabb áron elfogadtatnak. 15—

Diófa furniok négyszög láb 3 krért kaphatók.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația Apeziú Nem zsirosítja el a uruhát poea.

— A bőr uj zománczát mindig megtartja. —

József főherczeg

s a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter és számos főúr, gazda és állatorvos a legnagyobb elismeréssel tüntette ki

Nemencsek J. és társa

kizárólagosan szabadalmazott találmányait, u. m.

fekete bőrkenőcs, 1 kiló bádogdobozban 1 frt. 20 kr;

sárga bőrkenőcs, 1 kiló 1 frt 60 kr;

géphajtó-szijkenőcs, egy kiló 1 frt 40 kr;

velencei kettős bőrlakk, 1 liter 3 frt;

bőrmosó szappan, egy nagy darab 1 frt;

állat-gyógy- és patakenőcs, 1/2 kiló 2 frt;

fekete viasz, egy nagy darab 1 frt; — s a híres gyógyerejű

Sultana növény-szappan,
egy doboz ára 1 frt.

Nemencsek J. és társa

első magyar, kizárólag szabadalmazott fekete bőrkenőcs, bőrlakk, állat-, gyógy- s gyógynövény pipere-szappan gyára.

[84] 2-12

— A fent kitett találmányokból kisebb mennyiség is megrendelhető. —

Czím: Budapest, X. Kőbánya, Lázár-ház.

Miután igen sok visszaélés történik áruiimmal, figyelmeztetem a nagyérdemű közönséget, hogy egyedül a nálam rendelt és gyáramból küldött árúért vállalkozok felelősséget.